

Beleidsplan 2014 - 2018

**Landschap
Horst aan de Maas**

Inhoud

Samenvatting beleidsplan	3
Bijlage basisactiviteiten	6
Beleidsplan 2014 – 2018	7
1. Inleiding	7
2. Omgeving	8
a) Gemeente	8
b) Regio	8
c) Provincie	9
d) Europa	9
3. Ambitie	9
4. Activiteitenplan	10
a) Beplantingen	11
b) Natuur- en cultuurhistorie	12
c) Routestructuren	13
d) Educatie	13
5. Meedenken, adviseren en beïnvloeden van het landschapsbeleid	14
6. Project ‘Verbeter ons landschap’	16
7. Organisatie en Communicatie	17
8. Middelen	20

Samenvatting beleidsplan

2014 - 2018

De stichting Landschap Horst aan de Maas

Per 1 januari 2012 hebben de organisaties, die zich met natuur en landschap bezig hielden in de voormalige gemeenten, zich gebundeld. De Stichting Horster Landschap werd getransformeerd in de Stichting Landschap Horst aan de Maas. De Stichting kent als deelnemers: de Stichting Knopen Lopen, de Imkervereniging Horst e.o., de Stichting Groengroep Sevenum, de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie (IVN), afdeling Maasdorpen en sinds 2013 Vogelwerkgroep 't Hökske. Samen maken de organisaties zich in de nieuwe gemeente sterk voor landschap en natuur en de beleving daarvan.

In 2011, 2012 en 2013 had de stichting een incidentele Europese subsidie tot zijn beschikking voor uitvoering van de projecten 'Boerenlandschap Verfraaid' en 'Boerenlandschap Routestructuren'. In dat kader werden er vele projecten gerealiseerd, waaronder de aanplant van vele extra erven en het realiseren van gemeentedeekkende routestructuren voor fietsers en wandelaars. Deze projecten naderen hun afronding en vanaf 2014 zal de stichting, als er geen aanvullende middelen beschikbaar komen, weer terugvallen op zijn basistaken.

Nieuw beleidsplan

In het recent vastgestelde nieuwe beleidsplan geeft de stichting aan wat zij de komende jaren wil. Die heroriëntatie is nodig niet alleen vanwege het wegvallen van de projecten, maar ook omdat de omgeving verandert. Ontwikkelingen en schaalvergroting in de agrarische sector, grote gebiedsontwikkelingen als Greenport Venlo en het project de Oude Maasarm brengen veel verandering in bestaande natuur, wandel- en fietsroutes. . Daarnaast verdwijnt er ook natuur en groen door teruglopende financiële middelen vanuit de overheid.

De ambitie van het beleidsplan is:

- de landschappen van Horst aan de Maas te behouden en waar mogelijk en nodig te versterken;
- daar waar onvermijdelijke ingrepen plaats vinden, zoals bij regionale projecten of waar agrarische bedrijvigheid de ruimte krijgt, zet de stichting zich in voor een optimale landschappelijke inpassing;
- waar het landschap onnodig is vervuild of inpassing van activiteiten niet goed heeft plaatsgevonden zet de stichting er zich voor in om het landschap te herstellen en alsnog een goede inpassing te creëren; mensen bewust te maken van het belang, de kracht, en schoonheid van ons landschap met als uitgangspunten beleven en genieten.

Basisactiviteiten

De stichting wil haar doelen allereerst bereiken door de basisactiviteiten voort te zetten. Deze activiteiten staan vermeld in de aangehechte bijlage. Het gaat om activiteiten op het gebied van beplantingen (voorlichting, advies, erfbeplantingen), natuur- en cultuurhistorie (beheer natuurgebiedjes, bloemrijke linten), routestructuren (onderhoud en kwalitatieve versterking fiets- en wandelroutes) en educatie. Met vrijwilligers kunnen de activiteiten deels uitgevoerd worden. Echter om kwalitatief goede projecten uit te kunnen voeren, zullen extra middelen geworven dienen te worden. Te denken bijvoorbeeld aan educatieve projecten of projecten in het kader van maatschappelijk natuur- en landschapsbeheer die in samenwerking met ketenpartners opgepakt kunnen worden.

Beïnvloeden beleid overheid

De stichting wil graag haar invloed op ruimtelijke plannen, die essentieel zijn voor het landschap, aanwenden door zitting te nemen in klankbordgroepen en gebruik te maken van inspraak- en zienswijzenprocedures. Daarnaast zal de stichting de gemeente zo nodig gevraagd en ongevraagd van advies dienen.

Bescherming karakteristieke boerderijen

De afgelopen decennia zijn veel karakteristieke boerderijen gesloopt of met weinig respect voor de cultuurhistorische waarden van het gebouw verbouwd of uitgebreid. De stichting wil het behoud stimuleren en vindt het van belang in overleg te treden met de gemeente om te bezien of een juridisch instrumentarium kan worden ontwikkeld om die boerderijen en waardevolle erven te kunnen beschermen. De stichting zal in overleg treden met de gemeente om te bevorderen dat een en ander geregeld wordt en zal zelf een actieve rol nemen in het adviseren en stimuleren van passende erfinrichting en beplanting.

Handhaving

De kwaliteit van de uitvoering van het landschapsbeleid is in belangrijke mate afhankelijk van een adequate handhaving door de overheid. Hoewel de handhaving bij de gemeentelijke overheid steeds meer prioriteit krijgt, schort het nog wel eens aan het toezicht en handhaving op de naleving van de regels en voorschriften voortvloeiend uit bijvoorbeeld de 'Bom+' (LKM), waar de inpassing van bedrijven in het landschap van afhangt en de regels van het bestemmingsplan buitengebied. De stichting wil dan ook de komende jaren een effectief toezicht en handhaving bepleiten bij de gemeente.

Project 'Verbeter ons landschap': 10 lelijke plekken per jaar wegnemen

Iedereen kent ze wel. Storende plekken in het landschap. Een lelijk bedrijfsgebouw midden in een zo fraaie omgeving, economische activiteiten en gebouwen, waarbij niet is nagedacht over een fatsoenlijke aankleding etc. De stichting wil in het voorjaar van 2014 de aan de stichting deelnemende organisaties, de burgers en de dorpsraden oproepen om lelijke plekken in het landschap in de gemeente te melden, vergezeld van fotomateriaal en een voorstel om de lelijke plek weg te nemen. De ingekomen reacties worden vervolgens beoordeeld, gebundeld en geprioriteerd.

De inzet van de stichting is om 10 plekken per jaar aan te pakken en te verfraaien, vooral waar dit matcht met de reguliere taken van de stichting. Voor het andere deel ligt de 'bal' bij de gemeente. Wij willen samen met de gemeente per jaar 10 plekken afspreken, die we gezamenlijk aanpakken. De gemeente heeft daarvoor eigen middelen tot haar beschikking, maar kan ook gebruik maken van compensatiemiddelen en wellicht het stellen van voorwaarden bij het afgeven van vergunningen en het maken van afspraken met ondernemers. 10 plekken per jaar lijkt niet veel in zo'n grote gemeente, maar de optelsom van jaren betekent een substantiële sprong in de kwaliteit van het landschap.

Bijlage basisactiviteiten

B basisactiviteiten: basisactiviteit uit eigen middelen
+ projecten: alleen mogelijk bij externe projectfinanciering

1. Beplantingen

- a. snoeicursus/ - advies B
- b. voorlichting B
- c. organiseren B
- d. erven aanleggen / aanplanten +
- e. erfonderhoud uitvoeren +
- f. lanen aanplanten +
- g. solitaire bomen aanplanten +
- h. monumentale bomen; advies +

2. Natuur- en cultuurhistorie

- a. Beheer natuurgebiedjes / -terreinen B
- b. Bloemrijke linten, zonder vergoeding B
- c. Bermadvies B (met groenfonds imkers)
- d. Akkers, randen, met vergoeding +
- e. Gebiedsprojecten, landschapselementen
poelen, houtwallen, boomgaarden, +
- f. Natuur impulsprojecten +

3. Routestructuren

- a. Wandel- en fietsnetwerk onderhouden B
- b. Bewegwijzering incl. informatie voor-
zichten, fysiek en digitaal, kaarten B
- c. Vermarkten B
- d. Wandel- en fietsnetwerk uitbreiden +
- e. Wandel- en fietsnetwerk meer kwaliteit +

4. Educatie

- a. Beurzen / voorlichting B
- b. Educatierreinen beheren B
- c. Landschapsambassadeur B
- d. Ondersteunen organisaties B
- e. Ondersteunen educatieve activiteiten B
- f. Cursussen / vrijwilligers B/+
- g. Educatierreinen, nieuwe aanleg +
- h. Educatieve Gewasvelden +
- i. Educatie middelen +

Beleidsplan 2014 – 2018

Stichting Landschap Horst aan de Maas

1. Inleiding

In 2010 ontstond de nieuwe gemeente Horst aan de Maas. De oude gemeente Horst aan de Maas, ontstaan per 1 januari 2001, werd samengevoegd met de gemeente Sevenum en de kernen Meerlo, Tienray en Swolgen van de gemeente Meerlo-Wanssum. Het is met zijn ruim 190 vierkante kilometer in oppervlak de grootste gemeente van Limburg. De gemeente heeft een uitgestrekt buitengebied. Het kent een boeiend en veelzijdig landschap van Maas tot Peel, gevormd door de natuur en de mens die er woont, werkt en er zijn vrije tijd doorbrengt.

Per 1 januari 2012 bundelden de organisaties, die zich met natuur en landschap bezig hielden in de voormalige gemeenten, zich. De Stichting Horster Landschap Horst werd getransformeerd in de Stichting Landschap Horst aan de Maas. De Stichting kent als deelnemers: de Stichting Knopen Lopen, de Imkervereniging Horst e.o., de Stichting Groengroep Sevenum, de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie (IVN), afdeling Maasdorpen en sedert 2013 Vogelwerkgroep 't Hökske. De deelnemende organisaties en de vrijwilligers van de voormalige Stichting Horster Landschap nemen deel in de vrijwilligersraad, die belangrijke besluiten van het stichtingsbestuur, waaronder het beleidsplan, moet goedkeuren. Samen maken de organisaties zich in de nieuwe gemeente sterk voor landschap en natuur en de beleving daarvan.

In 2011, 2012 en 2013 had de stichting omvangrijke incidentele Europese middelen van enkele honderdduizenden euro's tot zijn beschikking voor uitvoering van de projecten 'Boerenlandschap Verfraaid' en 'Boerenlandschap Routestructuren'. In dat kader werden er vele projecten gerealiseerd, waaronder de aanplant van vele extra erven en het realiseren van gemeente dekkende routestructuren voor fietsers en wandelaars. Deze projecten naderen hun afronding en vanaf 2014 zal de stichting, als er geen additionele middelen beschikbaar komen, weer terugvallen op zijn basistaken, waarvoor een jaarlijks budget van bijna € 40.000,- beschikbaar is, vrijwel geheel afkomstig van gemeentelijk subsidie.

De nieuwe gemeente, de bundeling van de organisaties in de nieuwe gemeente en het wegvallen van de grote projecten vragen om een nieuw antwoord op de vraag wat de samenwerkende organisaties en de stichting de komende jaren willen betekenen voor natuur en landschap en daarmee voor de kwaliteit van de leefomgeving in onze gemeente. Dat is des te meer van belang, nu de omgeving verandert, niet alleen in fysieke zin door de ontwikkelingen in de agrarische sector en grote gebiedsontwikkelingen als Greenport Venlo en het project de Oude Maasarm, maar ook de overheid, die zich immers onder de druk van teruglopende financiële middelen steeds meer terugtrekt, en onder invloed van de schaalvergroting in de agrarische sector.

Het beleidsplan, dat voor u ligt, probeert een antwoord te geven op de nieuwe uitdagingen en helder te maken wat de koers van de stichting en de deelnemende organisaties de komende jaren zal zijn.

2. Omgeving

Voor de komende jaren zijn de volgende ontwikkelingen van belang.

a) Gemeente

- Het beleid voor het buitengebied en met name ook de herlokalisatie-, vestigings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor de glastuinbouw en de intensieve veehouderij zullen in belangrijke mate het aanzien bepalen van grote delen van het buitengebied. Het beleid op dit terrein is voortdurend in ontwikkeling.
- De gemeentelijke overheid beschikt als gevolg van de forse bezuinigen van het Rijk structureel over veel minder geld. Dat heeft gevolgen voor de gemeentelijke bemoeienis met investeringen in en onderhoud van groen en landschap. Budgetten worden geschrapt en taken worden teruggelegd bij de samenleving.
- Het Rijk legt steeds meer taken voor re-integratie van werkzoekenden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt neer bij de gemeenten. Gemeenten hebben daarom steeds meer behoefte aan gesubsidieerde werkplekken en stageplaatsen. Dat gebeurt ook in het groen. Ook wordt in toenemende mate door de overheid een contraprestatie gevraagd van uitkeringsgerechtigden.

b) Regio

Boven- en intergemeentelijk zijn er diverse grote plannen in ontwikkeling:

- De reactivering van de oude maasarm (OMA); voor de omgeving van Broekhuizen/Broekhuizenvorst/Ooijen en Meerlo heeft dit een forse impact. Project Maasgaard omvat een groot deel van het buitengebied van de gemeenten Horst aan de Maas en Venray; Het gaat om het ontwikkelen van een goed functionerende, robuuste groenblauwe structuur van natuur en water met betekenis in ecologisch en hydrologisch opzicht, maar vooral ook voor het recreatief perspectief en de leefbaarheid binnen beide gemeenten.
- Greenport Venlo. Deze grote gebiedsontwikkeling tussen Venlo, Sevenum en Horst zal de omgeving van het tussenliggende gebied ingrijpend wijzigen. Logistiek, glastuinbouw en andere bedrijvigheid zullen het gebied in belangrijke mate opvullen. De inpassing en de aankleding zullen de beleving van het gebied bepalen.

c) Provincie

- Er komt een nieuw Provinciaal Omgevingsplan met nieuwe gebiedscategorieën: goud, zilver, brons, waarbij de bronzen gebieden witte gebieden zijn, waarin de provincie geen geld meer investeert.
- De bekostiging van Groenblauwe Diensten (GBD) door de provincie zal waarschijnlijk separaat blijven gebeuren. De gemeente heeft invloed op de kaart welke GBD waar mogelijk is en kan bepalen wat er met budget gedaan kan worden.

d) Europa

- EU gaat de landbouw waarschijnlijk opleggen dat een klein % van de landbouwgrond gedeeltelijk ingevuld moet worden met natuur. De vorm, waarin dat gaat gebeuren is nog onduidelijk.

3. Ambitie

In overleg met bewoners, belangenorganisaties en bedrijven werken wij aan een aantrekkelijk landelijk gebied, waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Wij willen mensen bewustmaken van de kracht en schoonheid van ons landschap. Onze uitgangspunten daarbij zijn beleven en genieten.

Onze ambitie is de landschappen van Horst aan de Maas te behouden en waar mogelijk en nodig te versterken. Daar waar onvermijdelijke ingrepen plaats vinden, zoals bij de eerder vermelde regionale projecten of waar agrarische bedrijvigheid de ruimte krijgt, zetten wij ons in voor een optimale landschappelijke inpassing. Waar het landschap onnodig is vervuild of inpassing van activiteiten niet goed heeft plaatsgevonden zetten wij ons er voor in om het landschap te herstellen en alsnog een goede inpassing te creëren.

Wij willen dat bereiken door:

- onze basisactiviteiten voort te zetten;
- extra middelen te verwerven om projecten te kunnen uitvoeren en in tijden, waarin er minder middelen zijn, meer resultaten te boeken door meer betrokkenheid uit de streek en meer inzet van vrijwilligers;
- het beleid van de overheden te beïnvloeden door te participeren in werkgroepen en klankbordgroepen, in te spreken bij concept beleidsplannen en gevraagd, maar ook vooral ongevraagd van advies te dienen;
- de samenwerking te zoeken met organisaties die zich voor natuur en landschap inzetten, met dorpsraden, bedrijven, en organisaties/initiatieven van burgers.

- burgerparticipatie te bevorderen en initiatieven van onderop te stimuleren o.a. door het aanbieden van kennis, organisatie en het faciliteren van vrijwilligers en lokale groepen.

4. Activiteitenplan

De stichting Landschap Horst aan de Maas is primair werkzaam op gemeentebrede activiteiten/projecten. Een heldere en scherpe definitie daarvan is niet eenvoudig te geven. Het gaat in elk geval om activiteiten, die niet alleen puur lokaal van belang zijn, maar boven het lokale uitstijgen qua schaal van de activiteiten of het belang ervan. Daartoe behoren in elk geval de basisactiviteiten, waarop de stichting al jaren actief is en waarvoor ook middelen voor beschikbaar zijn en worden gesteld door de gemeenten. Die zijn te onderscheiden in de volgende categorieën: beplantingen, natuur- en cultuurhistorie, routestructuren en educatie. Ook projecten op deze terreinen vallen er onder.

Andere – niet gemeentebrede activiteiten – kunnen ook voor ondersteuning in aanmerking komen, maar dat vergt een concrete afweging en beslissing in het individuele geval. Het bestuur neemt daarover een beslissing en betreft daarbij de interne werkgroep, die werkzaam is op het betreffende gebied, en de aangesloten organisatie(s) voor wie dit van belang is.

De overheid trekt zich steeds meer terug en wil steeds meer taken teruggeven aan de samenleving en de burgers. De stichting heeft slechts beperkte mogelijkheden daarin een rol te spelen. Zij heeft immers met haar vele vrijwilligers al een belangrijke rol in het organiseren en uitvoeren van dergelijke taken en het fors uitbreiden daarvan overstijgt de mogelijkheden van de stichting en de aangesloten organisaties. Wel ziet de stichting mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten bij het beheer van natuur- en landschap en de routestructuren, met name door het opzetten van projecten in samenwerking met professionele partners. In deze bundeling van krachten kan de inbreng van de stichting bestaan uit organisatievermogen en gebiedskennis. Uiteraard mag er geen verdringing van reguliere arbeid plaatsvinden – primair dient de gemeente dat te toetsen – en voorkomen dient te worden dat het een negatieve impact heeft op het enthousiasme en de inzet van vrijwilligers.

Onderstaand worden de activiteiten per categorie beschreven en besproken. Op elk van de terreinen wordt beschreven wat de basisactiviteiten zijn, die de stichting in elk geval wil voortzetten en waarvoor de bekostiging gedekt is, althans gedekt kan worden, uit het reguliere subsidie. Die activiteiten worden met een 'B' aangeduid. Daarnaast worden activiteiten aangegeven, die tot ons werkterrein behoren, maar die projectmatig op basis van extra verworven subsidies/financiële steun uitgevoerd kunnen worden. Deze zijn met '+' aangeduid.

a) Beplantingen

De stichting wil de aanleg van erf- en kavelbeplantingen in het buitengebied van de gemeente Horst aan de Maas bevorderen en bijdragen aan het onderhoud en de instandhouding van deze beplantingen door voorlichting en praktische instructie te geven. Ook wil de stichting door beplantingen de biodiversiteit bevorderen.

De activiteiten op dit punt zijn de afgelopen jaren intensief geweest, met name op het gebied van erfbeplanting. Door de gemeentelijke subsidie in de oude gemeente Horst aan de Maas en de Europese subsidie van het project 'Boerenlandschap Verfraaid' is veel gerealiseerd. De activiteiten hebben vooral bestaan uit de aanplant van erven, aanleg van landschapselementen en bloemrijke linten, ondersteunen van educatieve gewasvelden, het geven van voorlichting, het uitvoeren van erfonderhoud, het aanplanten van lanen en solitaire bomen, en het uitvoeren van cultuurhistorische- en natuurimpulsprojecten. Ook is er advies gegeven over de plaatsing van monumentale bomen op de gemeentelijke bomenlijst.

Voor dit werkterrein ziet de verdeling over basisactiviteiten en activiteiten, die met verwerving van extra financiële middelen kunnen worden uitgevoerd er als volgt uit:

a. snoeicursus/ - advies	B
b. voorlichting	B
c. organiseren	B
d. erven aanleggen / aanplanten	+
e. erfonderhoud uitvoeren	+
f. lanen aanplanten	+
g. solitaire bomen aanplanten	+
h. monumentale bomen; advies	+

+ projecten: alleen mogelijk bij externe projectfinanciering
B basisactiviteiten: basisactiviteit uit reguliere financiering

De stichting zal zich er bijzonder voor inzetten aanvullende middelen te verwerven voor erfbeplantingen. In de voormalige gemeente Horst aan de Maas is daar relatief veel aan gedaan. In delen van de nieuwe gemeente Horst aan de Maas, met name in Meerlo, Tienray en Swolgen is op dat punt nog het nodige te doen.

Het Landschapsontwikkelingsplan (LOP), maar ook andere gemeentelijke projecten kunnen aanknopingspunten opleveren voor het oppakken en uitvoeren van +-activiteiten.

Bijzonder punt van aandacht is het toezien op het onderhoud en op de plicht om gesubsidieerde erfbeplantingen in stand te houden. Evenzeer is het van belang bij de gemeente aandacht te vragen voor het controleren op de verplichtingen ten aanzien van landschapsinpassing en groencompensatie (Bom+/Limburgs Kwaliteitsmenu) van bedrijven. De inpassing van economische activiteiten in het landschap valt of staat daar mee. Om een kwalitatief zo goed mogelijke inpassing te realiseren blijft de stichting bedrijven met een

inpassings- en compensatieverplichting ondersteunen in de daadwerkelijke realisatie van het plan.

b) Natuur- en cultuurhistorie

De stichting onderhoudt en legt in samenwerking met particulieren en organisaties kleinere landschapselementen aan, zoals poelen, houtopstanden en groenelementen, natuureducatie terreinen en ondersteunt, adviseert bij de aanleg door anderen. Zij ondersteunt het inzaaien van akkers, akkerranden, linten en overhoeken, deels door het geven van een financiële vergoeding. Ook worden gebiedsprojecten (bv. steenuil Afhang) en natuurimpulsprojecten (bv. zwaluwwand, ijsvogel) uitgevoerd.

Ook hier zijn basisactiviteiten aan de orde en projecten, die extra financiële middelen vergen.

a. Beheer natuurgebiedjes / -terreinen	B
b. Bloemrijke linten zonder vergoeding (in combinatie met groenfonds imkers)	B
c. Bermadvies	B
d. Bloemrijke akkerranden met vergoeding	+
e. Gebiedsprojecten, landschapselementen poelen, houtwallen, boomgaarden,	+
f. Natuurimpulsprojecten	+

+ projecten: alleen mogelijk bij externe projectfinanciering
B basisactiviteiten: basisactiviteit uit reguliere financiering

Om het onderhoud van natuurgebiedjes te ondersteunen zal de stichting het onderhoud faciliteren met machines, veiligheidsmiddelen. Ook zal zij het beheer van terreinen proberen te regelen met particulieren en/of organisaties. Voor het inzaaien van de akkers en braakliggende terreinen zal de stichting samenwerken met het groenfonds van de imkers.

In toenemende mate zal er een verband gelegd worden tussen de werkzaamheden op dit terrein en de educatieve effecten daarvan.

Een belangrijk cultuurhistorisch aandachtspunt is het behoud van karakteristieke boerderijen en erven. De afgelopen decennia zijn veel van deze boerderijen gesloopt of met weinig respect voor de cultuurhistorische waarden van het gebouw verbouwd of uitgebreid. De stichting wil het behoud stimuleren en vindt het van belangrijk in overleg te treden met de gemeente om te bezien of een juridisch instrumentarium kan worden ontwikkeld om die boerderijen en waardevolle erven te kunnen beschermen. Verder is het van belang om bij nieuwbouw in een omgeving met cultuurhistorische waarden de op te richten bebouwing mede te toetsen aan die waarden. De stichting zal in overleg treden met de gemeente om te bevorderen dat een en ander geregeld wordt en zal zelf een

actieve rol nemen in het adviseren en stimuleren van passende erfinrichting en beplanting.

c) Routestructuren

De afgelopen jaren is er een uitgebreid netwerk van fiets- en wandelroutes aangelegd, uitgebreid en verbeterd. Met name de financiële impuls via het Europees gesubsidieerde project 'Boerenlandschap Routestructuren' heeft voor een forse uitbreiding van het netwerk gezorgd. De nadruk zal de komende jaren dan ook met name komen te liggen op het goed onderhouden van de routes, het optimaliseren van de bewegwijzering en het vermarkten van de routes door middel van diverse platforms, alsmede het ondersteunen en opzetten van activiteiten in dit kader. Het uitbreiden van het netwerk en het verder verbeteren ervan is niet uitgesloten, maar afhankelijk van het verwerven van extra financiële middelen. In het schema ziet dat er als volgt uit.

a. Wandel- en fietsnetwerk onderhouden	B
b. Bewegwijzering incl. informatievoorzieningen, fysiek en digital, incl. kaartmateriaal	B
c. Vermarkten	B
d. Wandel- en fietsnetwerk uitbreiden	+
e. Wandel- en fietsnetwerk meer kwaliteit	+

+ projecten: alleen mogelijk bij externe projectfinanciering
B basisactiviteiten: basisactiviteit uit reguliere financiering

Met name het vermarkten van de routes zal de komende tijd aandacht vragen. De stichting wil dit samen met lokale en regionale partners oppakken. Het verstrekken van digitale informatie is daarbij van bijzonder belang. De stichting blijft verantwoordelijk voor de routes POI's en wil de regie daarover houden. Met die uitgangspunten zal de stichting komend jaar haar beleid in deze formuleren.

In de bewegwijzering van fiets- en wandelroutes routes wordt uniformering en integratie nagestreefd, zowel op gemeentelijk als regionaal niveau.

d) Educatie

Een belangrijk onderdeel van het werkterrein is de natuur- en landschapseducatie. Er wordt voor de ontwikkeling van een doeltreffende natuur-, milieu- en landschapseducatie een proeve van een zienswijze samengesteld. De ontwikkeling van een netwerk, waarin vrijwilligers- en professionele nme-organisaties en het bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen in de gezondheidszorg en het onderwijs betrokken worden. De bundeling van kennis, (organisatie)kunde, ervaring en de allocatie van middelen vormen de kernpunten in die visie. De stichting verwacht dat de visie in de loop van 2014 gepresenteerd kan worden.

Aandachtspunten voor de toekomst zijn het in stand houden/uitbouwen van de landschapsambassadeur, educatieterreinen voor scholen bij kernen, het verbinden van het landschap met de voedselproductie en zichtbaarheid bij publieke activiteiten. De stichting zal haar vrijwilligers ondersteunen door kennis aan te bieden.

De verdeling over basisactiviteiten en activiteiten, die bij verwerving van extra financiële middelen, uitgevoerd worden, ziet er als volgt uit.

a. Beurzen / voorlichting	B
b. Educatierreinen beheren	B
c. Landschapsambassadeur	B
d. Ondersteunen organisaties	B
e. Ondersteunen educatieve activiteiten	B
f. Cursussen vrijwilligers	B/+
g. Educatierreinen, nieuwe aanleg	+
h. Educatieve Gewasvelden	+
i. Educatie middelen	+

+ projecten: alleen mogelijk bij externe projectfinanciering

B basisactiviteiten: basisactiviteit uit reguliere financiering

5. Meedenken, adviseren en beïnvloeden van het landschapsbeleid

De overheden voeren hun eigen, economisch en ruimtelijk ordeningsbeleid. Vooral de economische ontwikkelingen en de regulering van de economische activiteiten hebben een majeure invloed op de ontwikkeling van het platteland en het landschap.

In onze gemeente zijn van primair belang de ontwikkelingen en het beleid met betrekking tot de agrarische sector. De schaalvergroting in die sector heeft het kleinschalige boerenlandschap al grotendeels doen verdwijnen, maar de ontwikkelingen zijn nog lang niet ten einde. Integendeel, nog steeds groeit de schaal en door individuele nieuwvestigingen, grootschalige uitbreidingen en grote projecten staat het oude, mooie landschap onder druk. Het gaat daarbij met name om de glastuinbouw en de intensieve veehouderij. Concentratie, maatvoering, een uitstekende inpassing en compensatie zullen de schade voor het landschap moeten beperken.

Naast de agrarische sector zijn ook de grote projecten van belang, waarbij te denken is aan het project Oude Maasarm (OMA), maar vooral ook aan Greenport, dat Horst aan de Maas en met name het gebied rond de kernen Grubbenvorst, Sevenum en de zuidkant van de kern Horst raakt. Het traditionele landschap zal in het projectgebied vrijwel geheel verdwijnen en het creëren van een aanvaardbaar landschap, waarbij de

economische activiteiten zo goed als mogelijk ingepast worden, verdient daarbij onze volle aandacht.

Ook het specifieke landschapsbeleid, neergelegd in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP), is een belangrijk punt van aandacht. Het gaat niet alleen om gemeentelijk beleid, maar ook om provinciaal beleid. Het Omgevingsplan Limburg schetst de kaders van het provinciaal ruimtelijk beleid. In de nieuwe wet- en regelgeving op het terrein van de ruimtelijke ordening komt het primaat van de hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid steeds meer bij de gemeentelijke overheid te liggen

De rol van de stichting

De stichting beschouwt het als haar taak niet alleen in uitvoerende zin bezig te zijn, zoals hiervoor onder het activiteitenplan uitvoerig geschetst is. Wie het landschap wil dienen moet ook op die plekken meedoen, waar de belangrijke ruimtelijke en economische ontwikkelingen bepaald worden. De stichting wil graag haar invloed op ruimtelijke plannen, die essentieel zijn voor het landschap, aanwenden door zitting te nemen in klankbordgroepen en gebruik te maken van inspraak- en zienswijzenprocedures. Daarnaast zal de stichting de gemeente zo nodig gevraagd en ongevraagd van advies dienen. Overigens laat de stichting haar stem 't liefst horen in verbinding met andere organisaties.

Wij willen partner zijn en samenwerken met de gemeente Horst aan de Maas. Dit betekent dat de stichting te allen tijde vrij en onbevangen met de gemeente in overleg wil blijven. Bij het vervullen van die rol past het niet om bezwaarschriften in te dienen of te procederen. De stichting zou dan partij worden, hetgeen ten koste zou gaan van haar rol om het beleid en de besluitvorming effectief te beïnvloeden.

De invulling van de beïnvloedende rol

Om de geschetste taak invulling te geven zal de stichting niet alleen zitting moeten nemen in klankbordgroepen en regelmatig overleg moeten voeren met de gemeente, maar ook het beleid van de overheden moeten volgen om tijdig te kunnen reageren en inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vergt enige interne organisatie.

Op de eerste plaats is het van belang mensen, die belangstelling hebben voor dit onderdeel van de taak van de stichting, bij elkaar te brengen. In een vroegtijdig stadium worden personen, aangesloten organisaties en lokale groepen/organisaties vanuit het betreffende werkgebied benaderd. In het hoofdstuk 'organisatie' zal een voorstel worden gedaan over het organisatorisch vormgeven van een en ander. Op de tweede plaats zal de stichting zich moeten voorzien van deskundigen op verschillende terreinen, die bereid zijn met hun expertise de medewerkers en het bestuur te ondersteunen en te adviseren. Op de derde plaats is het van belang dat extern overleg, het innemen van standpunten en het geven van adviezen in de richting van derden over verschillende

dossiers op het niveau van de stichting gebeurt . Uiteraard behouden de aan de stichting deelnemende organisaties het recht om zelf te acteren op deze gebieden. Samen optrekken heeft evenwel nadrukkelijk de voorkeur.

In dit kader is het eveneens van belang attent te zijn op de inbreng van anderen op op beleid en plannen van de overheden en deze inbreng, als dat binnen het beleid van de stichting valt, te onderschrijven.

Samenwerking

De stichting hecht er aan om breed samen te werken: niet alleen met natuur- en milieu- en waterorganisaties, maar ook met het bedrijfsleven, bewonersorganisaties en dorpsraden. Wij willen onze taak als diener van het landschap vormgeven in overleg met de samenleving, waarvan wij deel uitmaken. De stichting zal dit verder vorm en inhoud moeten geven door aan het netwerk te bouwen en het onderhouden ervan concreet inhoud te geven.

Handhaving

De kwaliteit van de uitvoering van het landschapsbeleid is in belangrijke mate afhankelijk van een adequate handhaving door de overheid. Hoewel de handhaving bij de gemeentelijke overheid steeds meer prioriteit krijgt, schort het nog wel eens aan het toezicht en handhaving op de naleving van de regels en voorschriften voortvloeiend uit bijvoorbeeld de 'Bom+' (LKM), waar de inpassing van bedrijven in het landschap van afhangt en de regels van het bestemmingsplan buitengebied. De stichting wil dan ook de komende jaren een effectief toezicht en handhaving bepleiten bij de gemeente.

6. Project 'Verbeter ons landschap'

Iedereen kent ze wel. Storende plekken in het landschap. Een lelijk bedrijfsgebouw midden in een zo fraaie omgeving, economische activiteiten en gebouwen, waarbij niet is nagedacht over een fatsoenlijke aankleding etc. etc.

Economische activiteiten 'eten' steeds meer mooi landschap op. Zou het niet mooi zijn als tegelijkertijd op andere plekken het landschap opknapt en van lelijke puisten wordt verlost? Met deze gedachte als leidraad wil de stichting een serieuze poging ondernemen om de komende jaren concreet samen met burgers, dorpsraden en gemeente op een aantal plekken het landschap te verfraaien.

10 lelijke plekken per jaar wegnemen

De stichting wil in het voorjaar van 2014 de aan de stichting deelnemende organisaties, de burgers en de dorpsraden oproepen om lelijke plekken in het landschap in de gemeente te melden, vergezeld van fotomateriaal en een voorstel om de lelijke plek weg

te nemen. De ingekomen reacties worden vervolgens beoordeeld, gebundeld en geprioriteerd.

De inzet van de stichting is om 10 plekken per jaar aan te pakken en te verfraaien. Dat kan voor een deel wellicht uit eigen middelen van de stichting, met name waar dit matcht met de reguliere taken van de stichting, voor het andere deel ligt de 'bal' bij de gemeente. Wij willen samen met de gemeente per jaar 10 plekken afspreken, die we gezamenlijk aanpakken. De gemeente heeft daarvoor eigen middelen tot haar beschikking, maar kan ook gebruik maken van compensatiemiddelen en wellicht het stellen van voorwaarden bij het afgeven van vergunningen en het maken van afspraken met ondernemers.

10 plekken per jaar lijkt niet veel in zo'n grote gemeente, maar de optelsom van jaren betekent een substantiële sprong in de kwaliteit van het landschap.

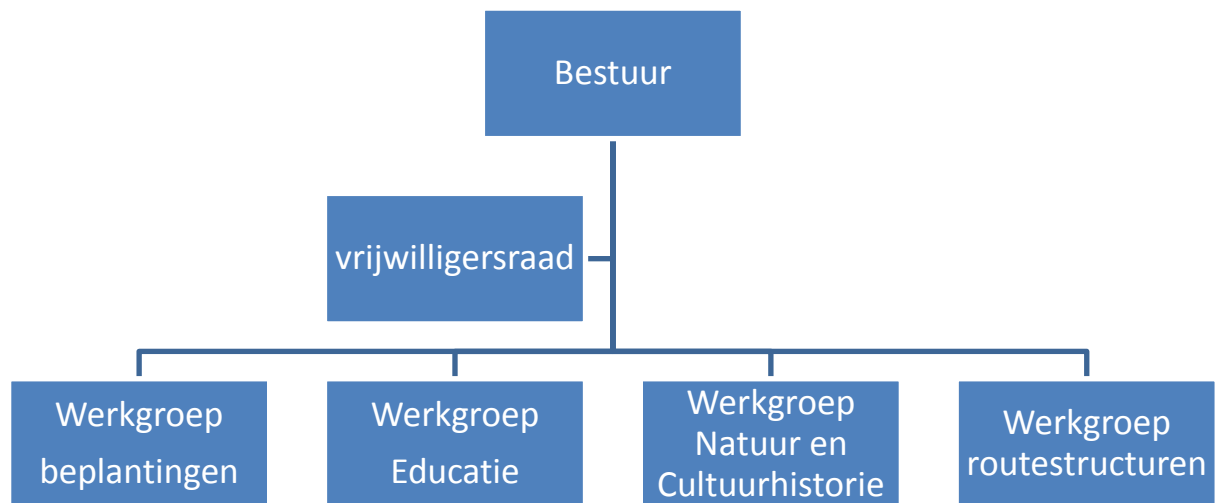
7. Organisatie en Communicatie

De Stichting Horster Landschap werd in 1995 opgericht, mede op initiatief van de gemeente, met als doel om met subsidie een aantal activiteiten uit te voeren om het landschap in de toenmalige gemeente Horst te verfraaien. Daaruit is in de loop der jaren het activiteitenpakket gegroeid, dat in hoofdlijnen terug te vinden is in hoofdstuk 4.

Met de komst van de vergrote gemeente Horst aan de Maas per 1 januari 2012 werd de noodzaak gevoeld om de in de nieuwe gemeente op het gebied van natuur en landschap actieve organisaties te bundelen. Dat is in formele zin vormgegeven door per 1 januari 2012 de Stichting Horster Landschap te transformeren naar de Stichting Landschap Horst aan de Maas. De in de gemeente actieve organisaties bleven zelfstandig, maar werden tevens deelnemer in de stichting. Het betreft de Stichting Knopen Lopen, de Imkervereniging Horst e.o., de Stichting Groengroep Sevenum, de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie (IVN), afdeling De Maasdorpen en sedert 2013 Vogelwerkgroep 't Hökske. De deelnemende organisaties en de vrijwilligers van de voormalige Stichting Horster Landschap hebben zitting in de vrijwilligersraad, die belangrijke besluiten van het stichtingsbestuur, waaronder het beleidsplan, moet goedkeuren. Uiteraard hebben verschillende organisaties ook een plek in het bestuur. De bestuursleden zitten er overigens niet als vertegenwoordiger van hun organisatie, maar besluiten zonder last of ruggespraak. De activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers en aangestuurd door werkgroepen. Van elke werkgroep is een lid van het bestuur voorzitter.

De organisatie

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

De huidige organisatievorm voldoet in beginsel. Daarbij is wel belangrijk de notie dat de stichting geen koepel wil zijn, maar een organisatie met een gemeentebrede taakstelling, die:

- taken gemeentebreed oppakt op basis van de gemeentelijke subsidie
- subsidies aanboort, die worden ingezet voor gemeentebrede projecten en uitgevoerd door en samen met de aangesloten organisaties;
- taken oppakt die de aangesloten deelnemers overstijgen;
- taken verricht, die door de deelnemers niet opgepakt (kunnen) worden;
- het aangesloten groepen faciliteert.

De aangesloten deelnemers zijn evenals de stichting autonoom en hebben op hun eigen specifieke gebied een nevenschikkende taakstelling. De individuele organisaties zetten hun kennis en kunde in de werkgroepen in om de deelnemende organisaties verder te versterken en initiatieven te stimuleren en uit te wisselen. Daarnaast hebben de deelnemende organisaties uiteraard hun eigen werkplan en activiteiten in hun eigen werkgebied.

Wel is het van belang nog te memoreren dat er een aantal vrijwilligers niet bij een van de deelnemers is aangesloten en dus enkel een band heeft met de stichting. Het betreft de vrijwilligers van de voormalige Stichting Horster Landschap en onafhankelijke vrijwilligers die zich aansluiten. Zij hebben hun eigen plek en zijn ook vertegenwoordigd in de vrijwilligersraad. Het is niet doelmatig voor hen een speciale organisatie in het leven te roepen. Daarvoor zijn hun activiteiten te nauw verweven met die van de werkgroepen en het is ook organisatorisch geen probleem, zeker niet nu er geen sprake is van een koepelorganisatie.

Er wordt voor de langere termijn geen integratie van de organisaties beoogd, wel is het van belang naar elkaar toe te groeien en elkaar te versterken.

Bestuurlijk coördinator beleid

In hoofdstuk 5 is aangegeven dat de stichting zich meer en beter als voorheen wil inzetten om het beleid te volgen en te beïnvloeden. Het ligt voor de hand dat de stichting dit oppakt en coördineert ook voor de aangesloten organisaties, uiteraard met het behoud van de eigen zeggenschap en verantwoordelijkheid van die organisaties zelf. Wij willen dit realiseren door een lid van het bestuur als coördinator aan te wijzen die de activiteiten coördineert en organiseert.

Het gaat in bovenstaande in beginsel over gemeentebrede plannen en projecten of plannen/projecten, waarvoor het opportuun wordt geacht die ter hand te nemen. De eindverantwoordelijkheid ligt uiteraard bij het bestuur, dat naar buiten toe verantwoordelijk is.

Communicatie

Het is van belang dat er binnen de stichting goed en transparant gecommuniceerd wordt. Verslagen van werkgroepen, notulen van bestuursvergaderingen en vrijwilligersraad, maar ook de verslagen en de belangrijke stukken van aangesloten organisaties zijn daarom in beginsel beschikbaar voor allen binnen onze organisaties. Via de internetsite van de stichting kan dat gefaciliteerd worden.

Het bestuur zal om de vrijwilligersraad goed te betrekken bij de belangrijke zaken van de stichting minimaal tweemaal per jaar een overlegvergadering hebben met de raad. De raad kan uiteraard gevraagd en ongevraagd adviseren.

Overleg met de gemeente

Er vindt regelmatig overleg plaats met de gemeente. Voor zover dat gaat om de eigen specifieke zaken zijn de deelnemende organisaties daarvoor zelf aan zet. Voor gemeentebrede en de individuele organisaties overstijgende zaken is de stichting de acterende partij. Dat geldt in het bijzonder ook voor het algemene periodieke overleg.

Voor dat algemene overleg zal tijdig een agenda gemaakt worden en de deelnemende organisaties wordt gevraagd daarvoor mogelijke agendapunten aan te leveren. Het overleg zal worden gevoerd door een bestuursdelegatie, waaraan bestuursleden van de deelnemende organisaties kunnen worden toegevoegd afhankelijk van de aan de orde zijnde agendapunten. Het verslag van het overleg wordt beschikbaar gesteld aan de deelnemende organisaties.

Vrijwilligersdag

De jaarlijkse vrijwilligersdag wordt voortgezet. Daarvoor worden de in de werkgroep actieve vrijwilligers en de kern- of bestuursleden van de aangesloten groepen en hun partners uitgenodigd.

8. Middelen

De startsituatie van de Stichting Landschap Horst aan de Maas is weergegeven in Bijlage 1 De structurele exploitatie van de stichting is weergegeven in bijlage 2

Met deze middelen kunnen de basisactiviteiten uitgevoerd worden. Het is van groot belang de komende jaren aanvullende middelen te verwerven om aanvullend vele, noodzakelijke dingen te kunnen doen. We zullen alert zijn op subsidiemogelijkheden van Europa, Rijk, provincie en gemeente.

De exploitatie is gescreend op uitgaven, die niet gemeentebreed zijn en meer lokaal van aard. In dat kader is de kerstwandeling, die jaarlijks in Horst wordt gehouden, uit de exploitatie gehaald.

De stichting beschikt over faciliteiten, die ook ten behoeve van de deelnemende organisaties ingezet kunnen worden. Het gaat om enkele bedrijfsmiddelen en om het instrument vrijwilligersvergoeding dat de stichting voor gemeentebrede activiteiten in kan zetten. Voor vrijwilligers is een regeling voor directe onkosten. Het beleid van de stichting is er erop gericht om voldoende eigen vermogen te hebben om tegenvallers op te vangen, de continuïteit van de investeringen (bv. onderhoud routes) en de nakoming van de verplichtingen (subsidievoorwaarden grote projecten) te borgen en om voldoende buffer te hebben om projecten voor te kunnen financieren. Tevens fungeert het vermogen als egalisatiereserve. Incidenteel kunnen belangrijke investeringen geheel of gedeeltelijk uit het vermogen gedekt worden.

*Stichting Landschap Horst aan de Maas
Januari 2014*

